

MODELINSTRUCTIE

AIOS EN ANIOS WERKZAAM IN EEN ZORGINSTELLING

JANUARI 2017

WOORD VOORAF

In 2006 is de *Modelinstructie arts al dan niet in opleiding tot medisch specialist werkzaam in ziekenhuizen* tot stand gekomen in gezamenlijk overleg tussen de Landelijke vereniging van Artsen in Dienstverband (LAD), de Orde van Medisch Specialisten¹, de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG), de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV), de Landelijke Vereniging voor Medisch Specialisten in Opleiding (LVAG)² en de NVZ Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen.

Voor u ligt een geactualiseerde versie van de modelinstructie onder de titel *De Modelinstructie artsen in opleiding tot medisch specialist*. De modelinstructie is van toepassing op zowel artsen in opleiding tot medisch specialist (aios), als op artsen niet in opleiding (anios). In deze Modelinstructie worden deze groepen artsen tezamen aangeduid met a(n)ios.

De wens is om een vergelijkbare modelinstructie te ontwikkelen voor artsen, die hun opleiding volgen in zorginstellingen, niet zijnde een algemeen ziekenhuis, umc of ggz-instelling.

Bij deze geactualiseerde modelinstructie zijn de volgende partijen betrokken: LAD, Federatie Medisch Specialisten (FMS), KNMG, LHV, De Jonge Specialist (DJS), NVZ, GGZ Nederland en de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU).

Uit oogpunt van duidelijkheid voor zowel de a(n)ios, medisch specialisten en andere artsen, opleiders, patiënten en zorginstellingen, vinden de betrokken partijen het gewenst te beschikken over een instructie, waarin de bevoegdheden en de verant-

woordelijkheden zijn omschreven van de bij de zorgverlening betrokken artsen.

De betrokken partijen menen in deze Modelinstructie een goede beschrijving te hebben gegeven van de taken en bevoegdheden van de a(n)ios, de superviserende medisch specialist, de opleider en de zorginstelling. Deze Modelinstructie is in 2015 door betrokken organisaties geactualiseerd.

De modelinstructie kent zijn grondslag in het Kaderbesluit CCMS. In dit Kaderbesluit staat dat de zorginstellingen deze Modelinstructie vóór de aanvang van de opleiding aan de a(n)ios verstrekken.

Bovengenoemde partijen willen met de Modelinstructie invulling geven aan de op grond van de Wet Kwaliteit Klachten en Geschillen (Wkkgz) bestaande verplichting van de zorgaanbieder voor goede zorg en voor adequate randvoorwaarden daarvoor. Een van die randvoorwaarden hiervoor is een Modelinstructie voor a(n)ios.

In de Modelinstructie worden de verantwoordelijkheden en de bevoegdheden van de a(n)ios, de (superviserende) medisch specialist, opleider en de zorginstelling beschreven. De Modelinstructie is bedoeld als handreiking voor en ter ondersteuning van de a(n)ios, de medisch specialisten, opleiders en de zorginstellingen. Bij de opstelling is rekening gehouden met zowel de bestaande wet- en regelgeving als met de op dit onderwerp betrekking hebbende jurisprudentie. Tevens is bij de opstelling rekening gehouden met de input vanuit de wetenschappelijke verenigingen verenigd in de Raad Opleiding van de FMS.

Utrecht, januari 2017

¹ De Orde van Medisch Specialisten is op 1 januari 2015 opgegaan in de Federatie Medisch Specialisten.

² De LVAG en De Jonge Orde zijn op 1 januari 2014 samen verdergegaan als De Jonge Specialist.

UITGANGSPUNTEN

- De a(n)ios is bevoegd, mits bekwaam, tot het verrichten van handelingen op het gebied van de individuele gezondheidszorg en heeft als zodanig een eigen verantwoordelijkheid;
- De a(n)ios die op grond van een arbeidsovereenkomst of ambtelijke aanstelling werkzaam is, is onverminderd de eigen professionele verantwoordelijkheid, verplicht de overeengekomen werkzaamheden naar beste vermogen te verrichten en zich daarbij te gedragen naar de door de werkgever of opleider gegeven aanwijzingen;
- De Modelinstructie is onverbreeklijk verbonden met de arbeidsovereenkomst of ambtelijke aanstelling van de a(n)ios;
- De Modelinstructie wordt door de zorginstellingen vóór de aanvang van de opleiding c.q. indiensttreding aan de a(n)ios verstrekt;
- Aanwijzingen met betrekking tot de zorgverlening – al dan niet in verband met de opleiding – worden gegeven door de opleider en overige behandeld (medisch) specialisten die behoren tot de opleidersgroep van de zorginstelling;
- Niet alleen de opleider, maar alle (medisch) specialisten, die betrokken zijn bij de zorgverlening waaraan de a(n)ios deelneemt, zijn verantwoordelijk voor de supervisie bij de zorgverlening;
- De opleider respectievelijk superviserend (medisch) specialist superviseert de arts in opleiding en de arts niet in opleiding in beginsel op gelijke wijze;
- De eigen verantwoordelijkheid van de arts in opleiding neemt toe naar mate de opleiding vordert. Als gevolg hiervan kan, wanneer de opleider overtuigd is van de bekwaamheid van de arts in opleiding, de supervisie in de eindfase van de opleiding meer op afstand plaats vinden.
- Voor de arts in opleiding gelden de opleidingseisen, zoals vastgesteld door het College Geneeskundig Specialismen (CGS) en de Modelinstructie dan wel een instructie die voldoet aan de eisen die daaraan kunnen worden gesteld ingevolge deze Modelinstructie.

1. DEFINITIES

a. A(n)ios

De arts, al dan niet in opleiding, die onder functionele verantwoordelijkheid van de opleider/superviserend medisch specialist individuele gezondheidszorg biedt in een zorginstelling.

b. Opleider

De (medisch) specialist, die ingeschreven staat als opleider of plaatsvervangend opleider in het register van de Registratiecommissie Geneeskundig Specialismen (RGS) en die op basis van binnen de zorginstelling gemaakte afspraken aangemerkt wordt als functioneel leidinggevende/opdrachtgever.

c. Superviserend medisch specialist

De medisch specialist die de medische eindverantwoordelijkheid draagt voor de zorgverlening aan de patiënt in kwestie, veelal de behandelend medisch specialist en in die hoedanigheid wordt aangemerkt als functioneel leidinggevende/opdrachtgever.

2. RECHTEN EN PLICHTEN ARTS AL DAN NIET IN OPLEIDING

2.1 De a(n)ios is verplicht, onverlet zijn/haar eigen medische verantwoordelijkheid, de hem/haar opgedragen werkzaamheden in het kader van de zorgverlening en/of de opleiding naar beste vermogen te verrichten, met inachtneming van:

- geldend recht;
- door of vanwege de raad van bestuur/directie vastgestelde regelingen;
- vigerende medische protocollen/richtlijnen;
- de eventueel bij de opdracht gegeven aanwijzingen;
- de gedragsregels voor artsen van de KNMG.

2.2 Ter bevordering van een correcte uitvoering van de arbeidsovereenkomst respectievelijk aanstellingsbesluit en opleidingsovereenkomst verstrekt de zorginstelling/werkgever aan de a(n)ios, bij indiensttreding:

- een taak-functieomschrijving;
- een verwijzing naar de protocollen/richtlijnen van het betreffend (medisch) specialisme;
- de van toepassing zijnde cao en (een verwijzing naar) de in de zorginstelling geldende regelingen die relevant zijn voor zijn/haar functioneren en waaraan hij/zij wordt geacht zich te conformeren;
- een binnen het betreffende medisch specialisme geldende roostersystematiek, aan de hand waarvan de a(n)ios wordt ingedeeld op de diverse afdelingen;
- een overzicht van de voor de betrokken a(n)ios verplichte gezamenlijke besprekingen met medisch specialisten en/of andere medewerkers, die bij de zorgverlening zijn betrokken;
- deze Modelinstructie dan wel een instructie die voldoet aan de eisen die daaraan kunnen worden gesteld ingevolge deze Modelinstructie.

- 2.3 De a(n)ios is verplicht bij twijfel over zijn/haar eigen bekwaamheid te overleggen met de opleider/superviserend medisch specialist. De opleider/superviserend medisch specialist is verplicht adequaat te reageren op een dergelijk verzoek.
- 2.4 Voor overleg met de a(n)ios is te allen tijde een opleider/superviserend medisch specialist bereikbaar. Indien de a(n)ios van oordeel is dat de opleider/superviserend medisch specialist naar de zorginstelling dient te komen, zal de a(n)ios dit expliciet verzoeken aan de opleider/superviserend (medisch) specialist. De opleider/superviserend medisch specialist is **in beginsel** verplicht te komen als de a(n)ios dit noodzakelijk acht. Als de opleider/superviserend medisch specialist afwijkt van het oordeel van de a(n)ios om naar de zorginstelling te komen, zal de opleider/superviserend medisch specialist dit gemotiveerd doen.
- 2.5 De a(n)ios stemt met de behandelend medisch specialist af wie welke informatie aan de patiënt verstrekt.
- 2.6 De a(n)ios heeft het recht op grond van ernstige gewetensbezwaren te weigeren een bepaalde handeling te verrichten, voor zover niet onverenigbaar met de uitoefening van de essentiële functie-eisen en voor zover de gezondheid of het leven van de patiënt daardoor niet onmiddellijk in gevaar komen. De opleider/superviserend medisch specialist beslist vervolgens over de verdere behandeling van de patiënt en inzetbaarheid van de a(n)ios. Bij indiensttreding meldt de a(n)ios eventuele gewetensbezwaren, zodat daarmee rekening gehouden kan worden. De a(n)ios meldt dit eveneens aan de opleider en/of superviserend medisch specialisten.
- 2.7 De a(n)ios dient – onverlet de regeling binnen het zorginstelling – onverwijld de opleider/superviserend (medisch) specialist op de hoogte te brengen van iedere gebeurtenis – al dan niet veroorzaakt door menselijk handelen of nalaten – bij onderzoek, behandeling, verpleging of verzorging van de patiënt(en), welke tot een schadelijk gevolg voor de patiënt(en) heeft geleid. Melding is eveneens verplicht indien het schadelijke gevolg is voorkomen door een toevallige gebeurtenis of door een tevoren niet gepland ingrijpen.
De opleider/superviserend medisch specialist ziet toe op melding bij de Commissie Veilig Incidenten Melden (VIM), conform de in het zorginstelling vigerende regeling.

3. VERPLICHTINGEN OPLEIDER/SUPERVISEREND (MEDISCH) SPECIALIST

- 3.1 De opleider/superviserend medisch specialist bepaalt periodiek na overleg met de a(n)ios, aan de hand van:
- het stadium van de opleiding en/of ervaring van de betrokken a(n)ios;
  - de concrete bekwaamheid van de a(n)ios;
  - de opleidingseisen van het CGS;
- tot het verrichten van welke handelingen de a(n)ios zelfstandig in staat mag worden geacht en welke handelingen onder supervisie van een medisch specialist moeten worden verricht. De opleider/superviserend medisch specialist legt dit overeenkomstig de binnen het zorginstelling gebruikelijke wijze schriftelijk vast. Waar van toepassing in

het kader van de functie en/of opleiding, draagt de opleider/superviserend medisch specialist er zorg voor dat hij/zij op de hoogte blijft van de vorderingen van de a(n)ios.

- 3.2 In geval van stages of het volgen van de opleiding bij een ander medisch specialisme/afdeling kan (de verantwoordelijkheid voor) de supervisie en daarmee de verantwoordelijkheid worden gedelegeerd aan de stage verlenende medisch specialist(en) en worden daaromtrent afspraken gemaakt.

4. ARBEIDSTIJDEN EN ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN

- 4.1 De opleider/superviserend medisch specialist en/of de daarvoor binnen de zorginstelling verantwoordelijke draagt zorg voor een rooster voor de a(n)ios, tijdig, conform de cao, onder hen dient te worden verspreid en aan de hand waarvan de werkzaamheden in het kader van de zorgverlening op de verschillende afdelingen worden verdeeld en opgedragen aan de a(n)ios.
- 4.2 Het rooster van de a(n)ios dient te voldoen aan de Arbeidstijdenwet, het Arbeidstijdenbesluit, de Arbeidsomstandighedenwet, het Arbeidsomstandighedenbesluit en de toepasselijke cao . Eindverantwoordelijkheid voor de correcte naleving van deze regelingen ligt bij de werkgever van de a(n)ios.

5. BEKWAAMHEID

- 5.1 De opleider/superviserend medisch specialist geeft de a(n)ios alleen die opdrachten waarvan hij/zij redelijkerwijs mag aannemen dat de a(n)ios beschikt over de bekwaamheid, die vereist is voor het behoorlijk uitvoeren van die opdrachten.
- 5.2 De a(n)ios aanvaardt alleen opdrachten indien hij/zij redelijkerwijs mag aannemen dat hij/zij beschikt over de bekwaamheid, die is vereist voor het behoorlijk uitvoeren van die opdrachten.
- 5.3 Indien de a(n)ios aangeeft dat bepaalde opdrachten zijn/haar bekwaamheid te boven gaan of deze opdrachten in de overeengekomen arbeidsduur niet gerealiseerd kunnen worden, zal de opleider/superviserend medisch specialist voor de noodzakelijke begeleiding zorgdragen dan wel de opdrachten zelf of door een ander uit (laten) voeren.
- 5.4 De opleider/superviserend medisch specialist draagt er zorg voor dat hij/zij op de hoogte blijft van de toestand van de door de a(n)ios behandelde patiënten.
- 5.5 De a(n)ios woont (patiënten)besprekingen bij, die naar het oordeel van de opleider/superviserend medisch specialist van belang zijn voor de functie en/of opleiding. De arts neemt, conform de opleidingseisen, tenminste deel aan patiëntenbesprekingen, klinische conferenties, overdrachten en referereerbijeenkomsten in het zorginstelling en in overleg met de opleider aan die welke worden gehouden in een opleidingsinrichting waarmee een samenwerkingsverband bestaat.

- 5.6 De a(n)ios kan opdrachten geven aan o.a. verpleegkundigen, volgens in de zorginstelling vastgesteld bestaand beleid.

6. MEDISCHE HANDELINGEN

- 6.1 De a(n)ios is gerechtigd alle medische handelingen te verrichten die noodzakelijk zijn in het kader van de zorgverlening, voor zover hij/zij over de daartoe benodigde bekwaamheid beschikt. In geval van twijfel en/of indien de toestand van de patiënt daartoe aanleiding geeft is hij/zij verplicht met de opleider/superviserend medisch specialist overleg te voeren. De a(n)ios pleegt in ieder geval overleg met de opleider/superviserend medisch specialist bij (dreigende) complicaties, abnormaal verloop van het genezingsproces en bijzondere uitslagen.
- 6.2 Voor het verrichten van bepaalde medische handelingen kan de opleider/superviserende medisch specialist bepalen dat de a(n)ios deze handelingen uitsluitend uitvoert onder begeleiding van de opleider/superviserend medisch specialist.
- 6.3 De a(n)ios treedt in beginsel zelfstandig op in het kader van de zorgverlening aan de patiënten met inachtneming van de vigerende protocollen/richtlijnen ter zake. De a(n)ios voert overleg met de opleider/superviserend medisch specialist in geval van twijfel en meer in het bijzonder indien de toestand van de patiënt daartoe aanleiding geeft.
- 6.4 De a(n)ios doet aan de opleider/superviserend medisch specialist melding van het overlijden van een patiënt. De a(n)ios stemt met de opleider/superviserende medisch specialist af over het inschakelen van gemeentelijke lijkschouwer.
- 6.5 De a(n)ios neemt slechts beslissingen tot opname, overplaatsing of ontslag van een patiënt na verkregen toestemming van de opleider/superviserend medisch specialist, tenzij de gezondheidstoestand van de patiënt overleg niet toelaat.
- 6.6 Over doorverwijzing naar een medisch specialist van een ander specialisme en terug verwijzing naar de huisarts overlegt de a(n)ios met de opleider/superviserend (medisch) specialist, behalve indien de vigerende protocollen/richtlijnen hierin op andere wijze voorzien.
- 6.7 Het aanvragen en verrichten van een intercollegiaal consult wordt gedaan door de opleider/superviserend medisch specialist dan wel door de a(n)ios in opdracht van de opleider/superviserend medisch specialist.

7. VERSLAGLEGGING/MEDISCH DOSSIER

Onverminderd de verplichting op grond van de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO), houdt de a(n)ios een dossier bij conform de binnen de zorginstelling gebruikelijke procedures met betrekking tot de behandeling van de patiënt. De a(n)ios neemt daarin tevens andere stukken op bevattende zodanige informatie, indien dit voor een goede zorgverlening van de patiënt noodzakelijk is.

8. TUCHTZAKEN EN KLACHTEN

Indien de a(n)ios in het kader van de Wet BIG te maken krijgt met een tuchtzaak of klacht, wordt de a(n)ios tijdens de tuchtzitting of klachtbehandeling vergezeld door de opleider/superviserend (medisch) specialist. Dit geldt ook wanneer de a(n)ios niet meer in dienst is, maar de klacht betrekking heeft op zorgverlening ten tijde van het dienstverband.

9. SLOTBEPALINGEN

- 9.1 Indien de a(n)ios van de Modelinstructie afwijkt of daar een geschil over ontstaat vindt er overleg plaats met de opleider/superviserend medisch specialist. De opleider/superviserend medisch specialist of degene die deze verantwoordelijkheid heeft overgenomen is hiervoor altijd beschikbaar.
- 9.2 In alle gevallen met betrekking tot de zorgverlening van een patiënt door een a(n)ios, waarin de Modelinstructie niet voorziet, beslist de opleider/superviserend medisch specialist.

Partijen:

LAD • Federatie Medisch Specialisten • KNMG • LHV

DJS • NVZ • GGZ Nederland • NFU •